

מבקר המדינה | דוח על הביקורת בשלטון המקומי | התשפ"ד-2024

מערכות מידע

מחשוב של רשויות מקומיות קטנות

מחשוב של רשויות מקומיות קטנות

רקע

בישראל מרבית צורכי היום-יום של התושבים מסופקים במסגרת שירותי השלטון המקומי, והשימוש במערכות מידע ממוחשבות לניהול ענייני הרשות המקומית הפך לצורך בסיסי ומחויב המציאות. לשם כך נדרשות הקמה של תשתית מערכות טכנולוגיות מתאימה וכן העמדת מומחים שתפקידם לנהל ולקדם את התחום ברשות המקומית ולוודא כי מערכות אלה לא ייפגעו על ידי גורמים שונים, פנימיים וחיצוניים, בין אם במזיד ובין אם בשוגג. מערכות מידע ממוחשבות ואבטחת המידע הקיים בהן אינן מושפעות ממאפייני הרשות המקומית - כל רשות צריכה לספק לתושביה שירותים בסיסיים. עם זאת, גודל הרשות המקומית הנגזר בין היתר ממספר תושביה, יכול להשפיע על חוסנה הכלכלי, שכן הגודל מעניק יתרונות בפיתוח תשתיות מקומיות, באספקת שירותים מוניציפליים ובמינהל כללי.

המשתנה הכלכלי בא לידי ביטוי ביתר שאת בתחום המחשוב, אשר נחשב לתחום בעל עלויות גבוהות, הן בשל הצורך בפיתוח מערכות ממוחשבות חדשות וברכישת מערכות מחשוב קיימות, והן בשל הצורך בהעסקת כוח אדם מקצועי לשם כך. יתר על כן, ההשקעה בתחום המחשוב איננה חד-פעמית, שכן תחום זה עתיר שינויים ועדכונים המתרחשים ללא הרף, ונדרשים משאבים רבים כדי לעמוד בקצב השינויים ולהתאים את המערכות הקיימות אליהם.

נתוני מפתח

<p>רק 15</p> <p>רשויות מקומיות נמצאות במדד בשלות דיגיטלית גבוה נכון לשנת 2023, על פי הערכת משרד הפנים</p>	<p>ב-5 מתוך 12</p> <p>אשכולות אזוריים הוקמו מנמ"ריות אזוריות</p>	<p>רק ב-80</p> <p>מתוך 259 הרשויות המקומיות מועסקים מנמ"רים (מנהלי מערכות מידע ראשיים), ו-30 מהם מועסקים במיקור חוץ, נכון ליולי 2023</p>	<p>בכ-50%</p> <p>מהרשויות המקומיות (122 מתוך 259) מונה האוכלוסייה פחות מ-15,000 תושבים</p>
<p>0 מאגרי מידע</p> <p>נרשמו כדין במשרד המשפטים בידי המועצות המקומיות אליכין ופרידיס (המועצות אף לא ידעו מה הם מאגרי המידע שבבעלותן)</p>	<p>12 רשויות מקומיות קטנות² בלבד</p> <p>שהן כ-10% מכלל הרשויות המקומיות הקטנות השתתפו בתוכנית המובילים הדיגיטליים של משרד הפנים מאז תחילתה בשנת 2017 (69 רשויות מקומיות מתוך 259 הרשויות המקומיות - כ-27%)</p>	<p>כ-24.5 מיליון ש"ח (כ-56%)</p> <p>מסכום ההתחייבויות שסיפק מערך הדיגיטל הלאומי ל-231 רשויות מקומיות במסגרת קול קורא לשדרוג תשתיות מחשוב, לא מומשו</p>	<p>פחות מ-1%</p> <p>מתקציב המועצות המקומיות אליכין, בית דגן, גלג'וליה, פרידיס וקריית יערים בשנת 2021 הוקצה לתחום המחשוב (בין כ-226,000 ש"ח ועד כ-568,000 ש"ח)</p>

פעולות הביקורת

בחדשים ינואר עד דצמבר 2023 בדק משרד מבקר המדינה את הטיפול בתחום המחשוב ברשויות מקומיות קטנות, המונות עד 15,000 תושבים, ובכלל זה הוצאות הרשויות המקומיות בתחום זה ודרכי ההגנה שלהן על המערכות ועל המידע הנאסף בתחומן. הביקורת נעשתה בשש רשויות מקומיות קטנות: המועצות המקומיות **אליכין**,

- 1 בקובץ נתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה המעודכן לשנת 2021 נכללו 258 רשויות מקומיות, אך ביום 31.5.23 נכנס לתוקפו צו שר הפנים שהכריז על היישוב צור הדסה כמועצה מקומית. לכן במועד סיום כתיבת הדוח רשומות בישראל 259 רשויות מקומיות.
- 2 דוח זה מתייחס לרשות המונה עד 15,000 תושבים כ"רשות מקומית קטנה", מאחר שבכחחצית מהרשויות המקומיות בישראל מונה האוכלוסייה פחות מ-15,000 תושבים.

בית דגן, ג'לג'וליה, פרידיס וקריית יערים והמועצה האזורית **מרחבים**³ (הרשויות המקומיות שנבדקו). בדיקות השלמה נעשו במשרד הפנים.

תמונת המצב העולה מן הביקורת

אסדרת תחום המחשוב ברשויות המקומיות - תחום המחשוב ברשויות המקומיות אינו מוסדר. משרד הפנים לא פרסם הנחיות מחייבות לרשויות המקומיות ולא הגדיר סטנדרט לרמת המחשוב בהן, ולכן כל רשות מקומית פועלת על פי ראות עיניה. זאת אף שבמחקר ההשוואתי הומלץ על הצבת הסטנדרטיזציה בשירותי הדיגיטל כיעד מרכזי, ואף שבדוחות קודמים של מבקר המדינה מהשנים 2021 ו-2022 הועלה כי הרשויות המקומיות נעדרות גוף מוביל, מתכלל או מייצג בתחום הדיגיטציה, הן בכל הנוגע לקידום הדיגיטציה בקרבן וצמצום הפערים ביניהן בתחום זה, הן בכל הנוגע לדיגיטציה של ממשקי העבודה ביניהן לבין השלטון המרכזי, והן בכל הנוגע לאבטחת מידע והגנה מפני איומי סייבר.

מיפוי הדיגיטציה ברשויות המקומיות - בעוד שמתווי משרד הפנים מהשנים 2018 - 2019 מבהירים כי השלב הראשון בתהליך טרנספורמציה דיגיטלית⁴ צריך להתבסס על מיפוי תמונת המצב הדיגיטלית הקיימת ברשות המקומית, נמצא כי למרות שני ניסיונות מיפוי שעשה משרד הפנים ב-2020 וב-2021, אין לשום גורם ממשלתי וגם לא למרכז השלטון המקומי תמונת מצב בנוגע למערכות המידע הקיימות ברשויות המקומיות, תשתיות התוכנה והחומרה, ערוצי הפנייה והמידע או מערך השירותים המקוונים שלהן.

תכנון הדיגיטציה ברשויות המקומיות - על אף ההמלצות במתווים של משרד הפנים, לפיהן כדי לקדם את הטרנספורמציה הדיגיטלית ברשות המקומית על כל רשות מקומית למפות את המצב הקיים ולהכין תוכניות אב ותוכניות עבודה לתחום, במועצות המקומיות **אליכין, בית דגן, פרידיס וקריית יערים** לא נעשה מיפוי של מערכות המידע ושל תשתיות המחשוב שברשותן, ובמועצות המקומיות **אליכין, פרידיס וקריית יערים** לא קיימת רשימת מצאי של עמדות הקצה שברשותן; הרשויות המקומיות שנבדקו (למעט המועצה המקומית **ג'לג'וליה**) לא גיבשו תוכנית אב או אסטרטגיה לקידום דיגיטלי של הרשות, ולפיכך קבלת ההחלטות לעניין רכישת מערכות ברשויות אלה אינה מבוססת על תוכנית עבודה ותיעודף.

3 בפרק הוצאות המחשוב לא נכללו נתונים וממצאים לגבי המועצה האזורית מרחבים, מאחר שבמהלך הביקורת פרצה מלחמת חרבות ברזל ונמנע מהמועצה להמציא את כל המסמכים והנתונים שנדרשו ממנה.

4 טרנספורמציה דיגיטלית - כלי שנועד לסייע לארגון להגיע ללקוחות בערוצים החדשים שבהם הם משתמשים, לשפר את חוויית הלקוח, להתאים את הטכנולוגיה לציפיות העובדים ולסייע בפיתוח מוצרים ושירותים חכמים. ראו: מינהל הפיתוח במשרד הפנים, **ציר פיתוח דיגיטלי וקידום חדשנות - תוכנית פיתוח כוללת** (2019).

קוח אדם - נכון ליולי 2023 רק בכ-80 רשויות מקומיות מתוך 259 הרשויות המקומיות מועסקים מנמ"רים, ומהם כ-30 מועסקים במיקור חוץ; ב-5 מתוך 12 האשכולות האזוריים הוקמו מנמ"ריות אזוריות; אף אחת מהרשויות המקומיות שנבדקו - **אליכין, בית דגן, ג'לג'וליה, מרחבים, פרידיס וקריית יערים** - אינה מעסיקה מנמ"ר כעובד הרשות המקומית.

פיתוח והכשרה של הון אנושי דיגיטלי - נציגים של כ-27% בלבד מהרשויות המקומיות השתתפו בתוכנית "מובילים דיגיטליים" במהלך שש שנות פעילותה, מהן 12 רשויות מקומיות קטנות עם מספר תושבים קטן מ-15,000. אף אחת מהרשויות המקומיות שנבדקו - **אליכין, בית דגן, ג'לג'וליה, מרחבים, פרידיס וקריית יערים** - לא הכשירה בעלי תפקידים במסגרת תוכנית "מובילים דיגיטליים".

מערכות ממוחשבות שנמצאות בשימוש הרשויות המקומיות הקטנות שנבדקו - משרד הפנים ומערך הדיגיטל הלאומי לא קבעו מה הן המערכות המומלצות לניהול רשות מקומית, ובפועל כל רשות מקומית נדרשת להחליט בעצמה אילו מערכות לרכוש; במועצה המקומית **פרידיס** אין רשת תקשורת מקומית (Local Area Network) LAN; המועצות המקומיות **אליכין ופרידיס** והמועצה האזורית **מרחבים** אינן משתמשות במערכת GIS; המועצות המקומיות **אליכין, בית דגן ופרידיס** והמועצה האזורית **מרחבים** אינן עושות שימוש במערכת BI; המועצות המקומיות **אליכין, ג'לג'וליה ופרידיס** והמועצה האזורית **מרחבים** אינן משתמשות במערכת CRM לניהול פניות תושבים.

שימוש בכתובת דוא"ל רשותית - בניגוד להנחיות לניהול מסמכים דיגיטליים ודוא"ל, האוסרות על שימוש בתיבת דוא"ל פרטית, המועצה המקומית **פרידיס** משתמשת בכתובת דוא"ל פרטיות ולא רשותיות, ובמועצה המקומית **אליכין** ובמועצה האזורית **מרחבים** חלק מעובדי הרשות המקומית אינם משתמשים בכתובת הדוא"ל הרשותית אלא בכתובת דוא"ל פרטית.

מוקד חירום טלפוני לתושבים ברשויות המקומיות בעת מלחמת חרבות ברזל - 28 רשויות מקומיות, מתוכן 20 רשויות מקומיות קטנות, לא הפעילו מוקד חירום הזמין לאורך כל שעות היממה; 19 רשויות מקומיות, מתוכן 13 רשויות מקומיות קטנות, סיפקו לתושביהן מענה מקוון בלבד, באמצעות פנייה באתר המרשתת או הודעת טקסט. דרכי מענה אלו לא הלמו את שעת החירום, שחייבה את קיומו של מענה אנושי מידי לתושב. לגבי הרשויות שנבדקו נמצא כי הרשויות המקומיות **בית דגן ומרחבים** הפעילו מוקד באופן חלקי בלבד: המועצה המקומית **בית דגן** הפעילה מוקד פנימי עד השעה שלוש בצהריים, ולאחר מכן השיחות הועברו למוקד חיצוני; המועצה האזורית **מרחבים** הפעילה מוקד בין השעות שמונה בבוקר לשמונה בערב; המועצות המקומיות **ג'לג'וליה ופרידיס** הפעילו מוקד פניות מקוון בלבד באמצעות המרשתת; ורק המועצה המקומית **קריית יערים** הפעילה מוקד 24 שעות ביממה.

דרכי פנייה למוקד העירוני - בשום רשות מהרשויות המקומיות שנבדקו אין אפשרות לקיים צ'אט באתר המרשתת; הרשויות המקומיות שנבדקו אינן מעמידות עמדת מידע ממוחשבת (קיוסק) עבור תושבים שאין להם גישה פרטית למחשב או למרשתת; במועצות המקומיות **אליכין, בית דגן, ופרידיס** אין אפשרות לפנייה ביישומון ווטסאפ; אתר

המרשתת של המועצה המקומית **פרידיס** כתוב בחלקו בעברית ובחלקו בערבית, באופן שמקשה על התמצאות בו הן לדוברי ערבית והן לדוברי עברית.

תשלומים והגשת בקשות באתרי המרשתת - מתוך 16 שירותים מקוונים שנבדקו, המועצה המקומית אליכין מספקת 6 שירותים מקוונים, המועצה המקומית בית דגן מספקת 9, המועצה המקומית **ג'לג'וליה** מספקת 5, המועצה המקומית פרידיס מספקת 3, המועצה המקומית **קריית יערים** מספקת 6, והמועצה האזורית **מרחבים** מספקת 6 שירותים מקוונים. כך, ב-5 מתוך 6 הרשויות המקומיות שנבדקו לא ניתן לשלם אגרת רישוי עסקים ואגרת בקשה למידע באופן מקוון.

הקצאת תקציב - במועצות המקומיות **אליכין, בית דגן, ג'לג'וליה, פרידיס וקריית יערים** הסתכמו הוצאות המחשוב בין כ-226,000 ש"ח ועד כ-568,000 ש"ח בכל אחת מהן בשנת 2021; פחות מ-1% מתקציבן הוקצה לתחום המחשוב; המועצות המקומיות **אליכין, בית דגן, קריית יערים ופרידיס** קבעו את תקציבן לנושא המחשוב בכל אחת מהשנים 2021 - 2023 על בסיס התקציב השנתי של השנה הקודמת, ולא על סמך תוכנית עבודה צופה פני עתיד. המועצות המקומיות **אליכין, בית דגן, ג'לג'וליה, פרידיס וקריית יערים** חרגו מהתקציבים השנתיים השוטפים המאושרים שנקבעו בהן לתחום המחשוב בשנים 2020 - 2022 - מאי-ניצול מלוא התקציבים בסך כ-149,000 ש"ח ועד לחריגה של כ-234,000 ש"ח מהתקציב המאושר, אם כי החריגה מהתקציב בתחום זה אינה מהותית יחסית לתקציב הרשות הכולל. החריגה מהתקציב בתחום המחשוב ברשויות מקומיות אלה מלמדת שהתקציב שנקבע בכל אחת מהן אינו מתאים לצורכי המחשוב של הרשות המקומית.

מקורות מימון חיצוניים - 231 רשויות מקומיות קיבלו כתב התחייבות ממערך הדיגיטל הלאומי במסגרת קול קורא לשדרוג תשתיות, אולם כ-24.5 מיליון ש"ח (כ-56% מסכום ההתחייבויות לא מומשו. אחוז המימוש הנמוך מצביע, בין היתר, על היעדר ליווי נכון בהליך ההגשה לקול קורא ובהליך המימוש והדיווח וכן על מודל תקצוב לא מיטבי. שלוש מהרשויות המקומיות שנבדקו - **אליכין, בית דגן וקריית יערים** - ניגשו לקול קורא עבור מימנים דיגיטליים מתקדמים, אולם שתיים מהן - **אליכין ובית דגן** - לא ניצלו כלל את התקציבים שאושרו להן. אי-מימוש התקציבים שהוקצו בקרב הרשויות המקומיות שנבדקו נבע בין היתר משיעור ההשתתפות העצמית של הרשויות המקומיות שמערך הדיגיטל הלאומי מתנה בו את התמיכה, מאי-הגשת דיווחים במועד, ובשל היעדר אפשרות לבצע הסבות תקציביות למימון נושאים אחרים הקשורים לתשתיות מחשוב הדרושים לרשות המקומית לאחר שבוצעו כל הפרויקטים שהוגדרו במסגרת הקול קורא.

פעולות לאבטחת המידע הממוחשב - נכון ליולי 2023, ברשויות המקומיות **אליכין, בית דגן, פרידיס ומרחבים** אין עובד שממלא תפקיד של ממונה אבטחת מידע בפועל, כמתחייב על פי חוק הגנת הפרטיות; בניגוד לנדרש בתקנות אבטחת המידע - הרשויות המקומיות **אליכין, בית דגן, פרידיס, מרחבים וקריית יערים** לא הכינו תוכניות לבקרה על אבטחת מידע במאגרי המידע של הרשות; המועצות המקומיות **אליכין, בית דגן ופרידיס** לא הכינו נוהל אבטחת מידע; למועצות המקומיות **אליכין, בית דגן ופרידיס** אין מסמך המתעד את רשימת המצאי של רכיבי החומרה ברשות. יצוין כי בעקבות הביקורת התקשרה המועצה המקומית **בית דגן** באוגוסט 2023 עם יועץ חיצוני לקבלת שירותי אבטחת מידע, במרץ 2024 מינתה אותו לממונה אבטחת המידע של המועצה והכינה בסיועו

שלושה נוהלי אבטחת מידע: נוהל אבטחה פיזית ולוגית, נוהל משתמשים והרשאות ונוהל מיקור חוץ.

ביצוע בקורות על הגישה למערכות המידע - בחלק מהרשויות המקומיות שנבדקו אשר מחזיקות חדרי שרתים פנימיים נמצאו פערים בחלק מהמרכיבים בחדרי השרתים אשר נדרשים להבטחת מערכות המאגר על פי תקנות אבטחת מידע; בהסכמים שחתמו הרשויות המקומיות **בית דגן, ג'לג'וליה, מרחבים וקריית יערים** עם החברות שמחזיקות במאגרי המידע שלהן לא נכללה התייחסות לעובדי הרשות המקומית המורשים לקבל גישה למאגרי המידע שלהן; במועצות המקומיות **אליכין ופרידיס** לא נמצא הסכם התקשרות עם המחזיקים במאגרי המידע שלהן; למועצות המקומיות **אליכין ופרידיס** אין כללים כתובים בנוגע למתן הרשאות גישה או לביטולן, והן אינן מנהלות רשימות הרשאות תקפות כנדרש בתקנות אבטחת מידע; המועצות המקומיות **ג'לג'וליה וקריית יערים** לא דאגו לביטול הרשאות הגישה של עובדים שסיימו את תפקידם; במועצות המקומיות **אליכין, בית דגן ופרידיס** אין חסימה או הגבלה אחרת על הכנסת התקנים ניידים למערכות המחשוב שלהן, ואין חיווי לגורם כלשהו ברשות המקומית בעת חיבור של התקן נייד למחשבי הרשות המקומית, כגון מערכת ניטור, כנדרש בתקנות אבטחת מידע.

ביצוע גיבוי למאגרי המידע - המועצות המקומיות **אליכין ופרידיס** לא ערכו נוהל לגיבוי הנתונים הנצברים במערכות המידע שברשותן, והן לא ביצעו גיבוי שוטף של כל הנתונים במערכות המידע הללו כנדרש בתקנות אבטחת מידע; המועצה המקומית **בית דגן** לא גיבשה בעצמה נוהל פנימי לגיבוי מאגרי המידע ולא קיימה בקרה ופיקוח על עמידה בהוראות התקנות מצד החברה החיצונית המנהלת את שרת המועצה המקומית. אף אחת מהרשויות המקומיות שנבדקו - **אליכין, בית דגן, ג'לג'וליה, מרחבים, פרידיס וקריית יערים** - לא הכינה תוכנית להתאוששות מאסון בהתאם למסמך "תורת ההגנה בסייבר" שהכין מערך הסייבר הלאומי.

ביקורות בתחום אבטחת מידע והגנת הפרטיות - אף אחת מהרשויות המקומיות שנבדקו - **אליכין, בית דגן, ג'לג'וליה, מרחבים, פרידיס וקריית יערים** - לא ביצעה ביקורת תקופתית פנימית או חיצונית אחת ל-24 חודשים לפחות, על ידי גורם בעל הכשרה מתאימה לבצע ביקורת בנושא אבטחת מידע שאינו ממונה אבטחת המידע בארגון, כפי שנקבע בתקנות; אגף בכיר לביקורת במשרד הפנים לא כלל את נושא אבטחת המידע בתוכניות הביקורת שנדרשו להכין רואי החשבון המבקרים; אף אחת מהרשויות המקומיות שנבדקו לא רכשה כיסוי ביטוחי לאירועי סייבר, ובכלל זה לא בוצע הליך של הערכת סיכונים.

אסדרת הגנת הסייבר ברשויות המקומיות - נכון לנובמבר 2023 לא סוכם מתווה המשך הפעילות של היחידה המגזרית במשרד הפנים. משרד הפנים פעל עד סוף שנת 2023 כגורם תומך, מייעץ ומסייע בלבד, באמצעות היחידה המגזרית במשרד, ומאז אין גורם מנחה בתחום הסייבר לרשויות המקומיות⁵. משכך הרשויות המקומיות שנבדקו פועלות ללא הנחיות מקצועיות מפורטות בתחום הגנת הסייבר, וכל רשות מקומית פועלת בעניין לפי ראות עיניה.

5 עוד בעניין זה ראו בקובץ דוחות זה את הפרק "אבטחת מידע של מערכות גבייה ברשויות המקומיות".

תוכנית עבודה שנתית - המועצה המקומית ג'לג'וליה הכינה תוכניות עבודה שנתיות הכוללות התייחסות למשימות בתחום אבטחת המידע ולמעשה להגברת הבקרה על העמידה בדרישות תקנות אבטחת מידע בשנים 2022 - 2023. בתוכנית העבודה לשנת 2022 קבעה המועצה 7 משימות בתחום אבטחת המידע מתוך 25 משימות שונות שנקבעו לנושא דיגיטציה ומחשוב. מתוך 7 המשימות, 6 משימות בוצעו עד סוף השנה.

ניהול תחום המחשוב במועצה המקומית ג'לג'וליה - למרות היותה רשות מקומית קטנה השייכת לאשכול חברתי-כלכלי נמוך, הצליחה המועצה המקומית ג'לג'וליה באמצעות משאבים לא גדולים לקדם את עצמה בתחום הדיגיטלי, תוך שימוש במערכות ובכלים שלעיתים חסרים גם ברשויות מקומיות גדולות ומבוססות יותר.

מערכות ממוחשבות שנמצאות בשימוש הרשויות המקומיות שנבדקו - במועצות המקומיות ג'לג'וליה וקריית יערים, שבהן מועסק אחראי מחשוב - עובד הרשות המקומית הכפוף למנכ"ל, מספר המערכות הממוחשבות הוא הגבוה ביותר מבין כלל הרשויות שנבדקו.

עיקרי הממצאות הביקורת

מומלץ למשרד הפנים לפרסם הנחיות מחייבות לקידום הטרנספורמציה הדיגיטלית ברשויות המקומיות ולקבוע רמת מחשוב מינימלית רצויה לרשות המקומית. עוד מומלץ למערך הדיגיטל הלאומי ולמשרד הפנים להגדיר רשימת מערכות מומלצת לניהול רשות מקומית, לפרט דגשים לבחירת ספקיות ואף לעודד פיתוח חלק מהמערכות באופן רוחבי לשימוש כלל הרשויות המקומיות.

מומלץ למועצות המקומיות אליכין, בית דגן, פרידיס וקריית יערים ולמועצה האזורית מרחבים לקבוע אסטרטגיה ארוכת-טווח בנושא המחשוב ולגבש על פיה תוכנית אב, לפרט את הדרישות הטכנולוגיות ולגבש תוכנית עבודה אופרטיבית למימוש, כולל תקצוב ולוחות זמנים.

בשל חשיבות תחום מערכות המידע והדיגיטציה מומלץ לרשויות המקומיות אליכין ופרידיס למנות גורם מקצועי, הנמנה עם השדרה הניהולית של הרשות, שינהל ויקדם את התחום; מומלץ למועצות המקומיות בית דגן וקריית יערים ולמועצה האזורית מרחבים לשתף את הגורם החיצוני שמנהל עבורן את תחום המחשוב בהחלטות הצוות הניהולי של הרשות המקומית בתחום.

מומלץ למשרד הפנים ליצור מנגנון תמרוץ להשתתפות נציגי רשויות מקומיות בתוכנית "מובילים דיגיטליים" וכן לבחון את תנאי הסף שהגדיר להשתתפות בתוכנית "מובילים דיגיטליים" ו"מאצים דיגיטליים", כדי לאפשר לעובדים רבים יותר להשתתף בהן. עוד מומלץ למשרד הפנים לשים דגש על הכשרות לרשויות מקומיות קטנות.

מומלץ למועצות המקומיות אליכין, בית דגן, קריית יערים ופרידיס להכין תוכניות שנתיות ורב-שנתיות מקושרות תקציב בתחום המחשוב, הכוללות מדדי ביצוע, ולפעול על

פיהן; להכין תקציב לתחום המחשוב בהתאם לצורכי המחשוב בהן ולפעול לאישור שינויים בתקציביהן בהתאם לניצול התקציבים במהלך השנה, על פי הנדרש בהוראות החוק. עוד מומלץ שמשרד הפנים ומערך הדיגיטל הלאומי יבחנו את האפשרות שהצעות התקציבים השנתיות של הרשויות המקומיות לתחום המחשוב בהן יתנהלו כנגזרת מתוכנית תקציב רב-שנתית, על כל המשמעויות הנובעות מכך.

מומלץ שמערך הדיגיטל הלאומי יבחן את ביצוע המיזמים הדיגיטליים המתקדמים במסגרת הקול הקורא שפורסם, את הסיבות לאי-מימוש התקציבים על ידי הרשויות המקומיות והאשכולות ואת הדרכים האפשריות להקל על הרשויות המקומיות לממש את התקציבים שאושרו להן, לרבות בחינת שיעור ההשתתפות העצמית של הרשויות המקומיות (שיעור מימון תואם) במימון הקמת המיזמים הדיגיטליים, בפרט ברשויות מקומיות בהבראה ובדירוג חברתי-כלכלי נמוך.

על הרשויות המקומיות **אליכין, מרחבים ופרידיס** למנות ממונה אבטחת מידע כדין ולוודא שכתב המינוי כולל את כל הפרטים הנדרשים בהתאם לתקנות אבטחת המידע; על המועצות המקומיות **אליכין ופרידיס** להכין נוהלי אבטחת מידע בהתאם להוראות תקנות אבטחת המידע; על המועצות המקומיות **אליכין ופרידיס** לקבוע הליך סדור למתן הרשות לעובדי הרשות ולביטולן, הן עבור עובדים הנקלטים ברשות והן עבור עובדים העוזבים אותה, ולנהל רשימת הרשות תקפה; על המועצות המקומיות **אליכין ופרידיס** לקבוע נוהל לגיבוי הנתונים הנצברים במערכות המידע שברשותן ולבצע גיבוי על פי הנקבע בו. על הרשויות המקומיות שנבדקו לבצע ביקורות תקופתיות בתדירות שנקבעה בתקנות, כדי לוודא שמאגרי המידע שלהן עומדים בתנאי תקנות אבטחת מידע.

נוכח הממצאים שהועלו בדוח זה ובדוחות קודמים, המצביעים על ליקויים בפעולותיהן של הרשויות המקומיות שנבדקו בנושא אבטחת המידע, מומלץ שמשרד הפנים יכלול את נושא אבטחת המידע בתוכנית הביקורת השנתית שלו או בביקורות מיוחדות שהוא עורך מפעם לפעם ברשויות המקומיות ויעקוב אחר אופן טיפולן של הרשויות המקומיות בתיקון הליקויים שיועלו.

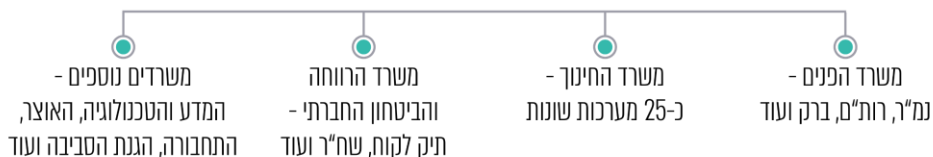

סוגי מערכות המחשוב ברשויות המקומיות

משרדי ממסלה

מערכות דיווח לשלטון המרכזי

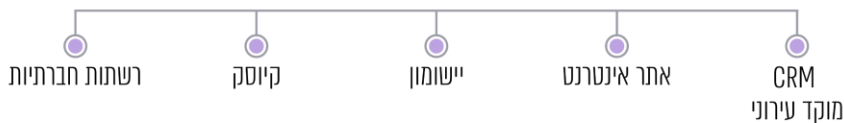
רשות מקומית

מערכות ליבה פנימיות

תושב

מערכות לשיפור השירות ולניהול הקשר עם התושב

המקור: על פי דוחות קודמים של מבקר המדינה והמכון הישראלי לדמוקרטיה, בעיבוד משרד מבקר המדינה.

סיכום

היעדר אסדרה של תחום המחשוב ברשויות המקומיות מגדיל את הפער הדיגיטלי בין הרשויות ואת אי-השוויון החברתי-כלכלי, פוגע בקשר בין הרשות המקומית לתושבים ומעכב התייעלות, חיסכון וצמיחה כלכלית. ממצאי הביקורת מלמדים כי בהיעדר תקציב וכוח אדם ייעודי לתחום המחשוב, מתקשות הרשויות המקומיות הקטנות לעמוד בקצב ההתקדמות הטכנולוגית, בקצב השינויים התכופים הנדרשים בתשתיות המחשוב ובשמירה על המידע. במצב זה, כל רשות מקומית מתמודדת עם נושא המחשוב כמיטב הבנתה, ולפי התקציב וכוח האדם הייעודי שהקצתה לנושא או שהצליחה לגייס ממקורות מימון חיצוניים.

עם זאת, ממצאי הביקורת במועצות המקומיות **ג'לג'וליה וקריית יערים** מלמדים כי כאשר קיימת מודעות לחשיבות תחום המחשוב, ניתן למצוא פתרונות שעוזרים לקדם טכנולוגית את הרשות המקומית גם כשמדובר ברשויות מקומיות קטנות שבהן קיים מחסור בתקציב עצמאי.

ממצאי הביקורת מלמדים כי אף אחת מהרשויות המקומיות שנבדקו אינה מטפלת כראוי בנושא אבטחת המידע שלה. על הרשויות המקומיות שנבדקו לתקן את הליקויים שהועלו בדוח זה בתחום ההגנה על מערכות המידע ואבטחת מאגרי המידע שברשותן.

קידום תחום המחשוב ברשויות המקומיות הקטנות חיוני לשיפור תפקוד הרשות המקומית ולשיפור הקשר עם התושבים והשירות הניתן להם. המספר הרב של המערכות הממוחשבות הקיימות לניהול רשות מקומית ושל הספקיות למערכות הללו מחייב העסקת כוח אדם ייעודי ומקצועי בעל ראייה רחבה של כלל המערכות והתהליכים ברשות המקומית. נוכח הקושי של רשויות מקומיות קטנות להעסיק מנמ"ר מומלץ להן למנות גורם מקצועי, הנמנה עם השדרה הניהולית של הרשות המקומית, שינהל ויקדם את התחום או להיעזר בשירותי מנמ"ר באשכולות האזוריים.

מבקר המדינה | דוח על הביקורת בשלטון המקומי | התשפ"ד-2024

פרק רביעי

המרחב העירוני

